

Yeni Karar

KARAR

2010/101 Başbakan'ın himayeleri altına aldığı enerji, su ve gıda alanlarında ulusal Ar-Ge ve yenilik stratejilerinin hazırlanması

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2009/202 Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Uygulama Planı 2011-2016'nın Hazırlanması

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GEREKÇE

2023 yılına yönelik olarak bilim, teknoloji ve yenilik atılımımıza zemin oluşturan BTP-UP 2005-2010 döneminde ülkemizin BTY kapasitesi önemli düzeyde artmıştır. Geliştirilen bu kapasite, BTYP-UP 2011-2016 dönemi için ulaşabileceğimiz yeni ufuklar ve ivme kazanabileceğimiz yeni alanlar açmıştır.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal çarklarını döndüren ve yaşam kalitesini belirleyen önemli girdiler olarak enerji, su ve gıda alanlarında, ülkemizin ihtiyaçlarının Ar-Ge ve yenilik yoluyla çözülmesi ve ulusal güvenliğine katkı sağlanması için stratejik önem arz etmektedir. Ülkelerin karşılaştırmalı üstünlük düzeylerinin artarak sürdürülebilirlik ilkeleri ile şekillendiği bir dünyada, enerji, su ve gıda gibi stratejik alanlarda disiplinlerarası Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine odaklanması bir gerekliliktir.

Disiplinlerarası Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin **enerji alanında** ivme kazanması, ülkemizin sahip olduğu yüksek yenilenebilir enerji yetkinliğinin özgün bilgi ve teknolojilerle daha iyi değerlendirilmesine, enerji tüketen sanayi, binalar ve ulaşım sektörlerinde enerjinin daha akılcı kullanılmasına ve enerji koridoru olma konumumuza katma değer eklememize olanak sağlayacaktır. Öngörülen yararlar, enerji tüketiminde yaklaşık %75 oranında dışa bağımlı bir ülkeden sürdürülebilir enerji üretim merkezine dönüşebilen, üretilen enerji ve/veya boşa giden enerjinin akılcı kullanımıyla katma değer yaratabilen, yerel düzeyde enerji gereksinimlerine yenilikçi çözüm getirebilen ve enerji ithalatının azaltılmasıyla dış ticaret dengesini¹ iyileştirebilen bir ülke olmamıza kadar uzanmaktadır. Ar-Ge ve yenilik seferberliğinin karşılığında elde edilebilecek bu yararlar, hem insanımızın yaşam kalitesinin yükseltilmesine hem de geleceğin enerji sistemini yakalamış bir toplum olmamıza hizmet edecektir. Aynı zamanda bu girişimler, 2012 yılında Kyoto Protokolü sonrasında ülkemizin sera gazı salımlarını azaltmasını ve bu doğrultuda, özel sektörün sıfır veya düşük sera gazı salan teknolojileri geliştirmesinde yetkinlik kazanmasını tetikleyecektir. 2023 yılında en az %30 yenilenebilir enerji hedefine ulaşmada ise Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri yine anahtar niteliktedir.²

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin **su alanında** ivme kazanması artan nüfus, sanayi talepleri ve küresel iklim değişikliği gibi etmenlerin artarak toplumun en temel ihtiyacı olan tatlı su kaynakları üzerindeki baskılarını azaltacak sürdürülebilir çözümlerin üretilmesi için önem taşımaktadır. Tatlı su kaynaklarının çevre kirliliğinden korunması, sanayi ve tarımda önemli düzeyde su tasarrufunun sağlanması ve su depolanması ve arıtılması için alternatif yöntemlerin geliştirilmesi toplumun kısa, orta ve uzun vadede su ihtiyacının karşılanmasının güvence altına alınması için çözümlenmesi gereken ihtiyaçlar arasında yer almaktadır.

¹ TÜİK Nisan 2010 verilerine göre enerji alanı dış ticarete en fazla açık verdiğimiz alandır.

² Elektrik Enerji Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi, Yüksek Planlama Kurulu, Karar No: 2009/11, Tarih:18-5-2009

Toplumun en temel diğer bir ihtiyaını oluşturan **gıda alanı** ise, ülkemizin elverişli toprakları üzerinde olumsuz etki oluşturan kentleşme, erozyon ve küresel iklim değişikliği gibi tehditlerin eşiğinde Ar-Ge ve yenilik yoluyla sağlıklı beslenen bir toplumun ve gıda güvenliğinin sağlanması için stratejik öneme sahiptir.³

Ayrıca, insan ve evre sağlığına tehdit oluşturmayıp sürdürülebilir olma niteliğini taşıyan teknolojiler halen değişken olduğundan teknolojik rakiplere yetişme sürecinde önemli avantajların olduğu belirtilmektedir.⁴ Yeni eğilimlerin başarı ile yakalanmasında Türkiye için önemli bir fırsat penceresi oluşturan bu dönüm noktasında, alışa gelinen ekonomik byme⁵ yerine sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin sağlanması bilim, teknoloji ve yeniliğin rolü büyüktür.⁶ Enerji, su ve gıda alanlarında Ar-Ge ve yeniliğe dayalı kalıcı üzümlerin üretilmesi, sürdürülebilirliği yakalama yolunda ülkemiz için hayati bir öneme sahiptir.

Özelikle sürdürülebilir kalkınmaya hizmet eden Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri için çok katmanlı piyasa başarısızlıklarının olduğu ve bunun karşılığında, arz ve talebin yönlendirdiği özel önlemlerin gerektiği bir dünya gerçeğidir.⁷ Bu durum, kamunun bu sürecin yönetilmesine katkı yapmasını gerekli kılmaktadır. “zm odaklı” bilim, teknoloji ve yenilik sistemlerine doğru yönelim içerisinde Türkiye’nin enerji, su ve gıda sorunlarının Ar-Ge ve yenilik yoluyla üzülmesi için bu alanların Başbakan tarafından himaye altına alınmış olması yenilik sistemimizin dinamiklerini daha sürdürülebilir bir geleceğe doğru harekete geçirecektir.

Ülkemiz için bu denli stratejik öneme sahip enerji, su ve gıda alanlarında Ar-Ge ve yenilik çalışmalarına özel önem atfedilmesi ve Ar-Ge ve yenilik süreçlerinin bütünsel olarak ele alınması önem arz etmektedir. Bu amaçla strateji ve yol haritalarının geliştirilmesi ve ilgili hazırlıkları yapmak üzere alışma Gruplarının oluşturulması gereklidir.

KARAR TASLAğI

Enerji, su ve gıda alanlarında ulusal Ar-Ge ve yenilik stratejilerinin hazırlanması amacıyla her bir alan için TBTAK koordinasyonunda ilgili kamu, özel sektör ve yüksek ğretim kurumlarından uzmanların katılımıyla çalışma gruplarının oluşturulmasına, ve söz konusu stratejilerin hazırlanmasına karar verilmiştir.

EK

- -

³ Enerji, su ve gıda alanları aynı zamanda 2005/4 no.lu Ulusal ncelikli Bilim ve Teknoloji Alanları kararı içerisinde belirtilen 2,5,8,9,10,11,12 ve 13 sayılı teknoloji faaliyet alanlarını (TFK) kapsamaktadır.

⁴ Stamm, A. Dantas, E. et al. (2009) “Sustainability-Oriented Innovation Systems: Towards Decoupling Economic Growth from Environmental Pressures?” BMBF Project on Sustainable Solutions through Research, German Development Institute.

⁵ GSYİH artarken insan ve evre sağlığı üzerindeki olumsuz etkiler de beraberinde artmaktadır. Sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için günümüzde GSYİH ve evre sorunları arasındaki ilişkinin yönünü tersine çevrilmesi gerekmektedir.

⁶ Sauter, R. Watson, J. (2008) “Technology Leapfrogging: A Review of the Evidence.” Sussex Energy Group SPRU (Science and Technology Research, University of Sussex).

⁷ Foxon, T. Pearson, P. (2008) “Overcoming Barriers to Innovation and Diffusion of Cleaner Technologies: Some Features of a Sustainable Innovation Policy Regime.” Journal of Cleaner Production, S148-S161.